

Brian Hare & Vanessa Woods

De wijsheid van honden

Over intelligentie en gedrag van
ons meest geliefde huisdier

Vertaald door Patty Adelaar

Ambo|Amsterdam

I

BRIANS HOND

GENIALE HONDEN?

De vele vormen van genialiteit

Meen ik deze titel serieus? De meeste honden kennen weinig meer dan ‘zit’ en ‘blijf’ en lopen amper mee aan de riem. Ze raken volkomen de kluts kwijt als een eekhoorn aan de achterkant van de stam in een boom verdwijnt en de meeste drinken zonder enige schroom uit de toiletpot. Dat is niet bepaald een profiel dat je met genialiteit associeert. Vergeet de sonnetten van Shakespeare, ruimtereizen en internet. Als ik van zo’n clichématige definitie van genialiteit uitging, zou dit wel een heel dun boekje worden.

Ik meen de titel inderdaad serieus en daarin word ik gesteund door honderden onderzoeken, ook heel recente. In de cognitieve wetenschap kijken we namelijk een beetje anders aan tegen intelligentie van dieren. Het eerste waarop we letten als we de intelligentie van dieren beoordelen, is hoe goed ze erin slagen om op zo veel mogelijk plaatsen te overleven en zich voort te planten. Het succes daarin van sommige soorten, kakkerlakken bijvoorbeeld, heeft nauwelijks iets met intelligentie te maken. Die zijn alleen maar heel robuust en kunnen zich uitstekend voortplanten.

Andere dieren hebben om te overleven echter wat meer intelligentie nodig, en een heel specifieke vorm van intelligentie. Als dodo heb je er bijvoorbeeld helemaal niets aan om sonnetten te kunnen schrijven. Het is immers wel duidelijk dat het je ontbreekt

aan de intelligentie die nodig is voor je overleving (wat er voor de dodo op neerkwam dat hij had moeten leren uit handen te blijven van nieuwe roofdieren, zoals hongerige zeelieden).

Zo bekeken is afgezien van onszelf de hond zonder enige twijfel het meest succesvolle zoogdier op deze planeet. We vinden honden in alle uithoeken van de aarde, tot in ons huis aan toe en in sommige gevallen zelfs in ons bed. Hoewel de meeste zoogdieren op aarde door menselijk toedoen sterk in aantal zijn afgenomen, herbergt de planeet tegenwoordig meer honden dan ooit tevoren. In de geïndustrialiseerde wereld hebben mensen minder kinderen dan ooit, maar tegelijkertijd bieden ze een groeiend aantal honden als huisdier een steeds overdadiger leven. Intussen hebben honden ook meer taken dan ooit. Hulphonden assisteren mensen die geestelijk of lichamelijk gehandicapt zijn, legerhonden speuren naar bommen, politiehonden draaien mee in wachtdiensten, douanehonden ontdekken illegaal geïmporteerde goederen, eco-honden traceren de uitwerpselen van bedreigde diersoorten, waarmee een inschatting van hun populatieomvang en verplaatsingen mogelijk is, luizenhonden detecteren of hotels een probleem hebben, kankerhonden ontdekken melanomen en zelfs darmkanker, en therapiehonden gaan op bezoek in bejaardenoorden en ziekenhuizen om de mensen op te vrolijken en hun herstel te bevorderen.

Ik ben gefascineerd door de vorm van intelligentie waardoor honden zo succesvol konden worden. Welke vorm van intelligentie dat ook precies is, daarin schuilt zonder twijfel hun genialiteit.

Wat is genialiteit?

De meesten van ons hebben weleens een test gedaan waarvan de uitslag bepaalde welk onderwijs je kreeg of welke vervolgoopleiding je kon volgen. Alfred Binet ontwierp aan het begin van de twintigste eeuw de eerste gestandaardiseerde intelligentietests. Hij wilde daarmee bepalen welke leerlingen in Frankrijk op school

extra aandacht en hulp moesten krijgen. Zijn oorspronkelijke test groeide uit tot de Stanford-Binet-test, ook wel bekend als de IQ-test.¹

Een IQ-test werkt met een heel beperkte definitie van genialiteit. Zoals u zich ongetwijfeld zult herinneren richten IQ-tests en toelatingsexamens zich op elementaire vaardigheden zoals lezen, schrijven en analytische vermogens. Die tests worden vooral gebruikt omdat ze gemiddeld genomen schoolsucces voorspellen. Ze meten echter lang niet alle talenten die iemand heeft. Ze geven geen verklaring voor mensen als Ted Turner, Ralph Lauren, Bill Gates en Mark Zuckerberg, die allemaal voortijdig met hun studie stopten en het vervolgens tot miljonair hebben gebracht.²

Neem nu Steve Jobs. Een van zijn biografen zei: ‘Was hij slim? Nee, niet uitzonderlijk. Maar hij was wel geniaal.’³ Jobs brak zijn studie af, ging in India op zoek naar zichzelf en werd op zeker moment zelfs gedwongen op te stappen bij Apple, het bedrijf waarvan hij medeoprichter was, toen in 1985 de verkoop achterbleef. Slechts weinigen zouden hebben voorspeld dat hij zo succesvol zou zijn op het moment dat hij stierf. ‘Denk anders’ werd het motto van een multinationale monoliet die onder zijn leiding kunst en techniek combineerde. Misschien was Jobs op allerlei terreinen gemiddeld of niet uitzonderlijk, maar qua visie en in zijn vermogen om anders te denken was hij geniaal.

Een cognitieve benadering houdt in dat je verschillende soorten intelligentie onderkent. Iemand is geniaal als hij in een bepaald cognitief opzicht hoogbegaafd is, ook al scoort hij in andere opzichten gemiddeld of minder dan gemiddeld.

Temple Grandin van de Colorado State University is autistisch, maar ze schreef ook verschillende boeken, waaronder *Animals Make Us Human*, en ze heeft meer dan wie dan ook gedaan voor het welzijn van dieren. Hoewel Grandin grote moeite heeft met het lezen van menselijke emoties en het oppikken van sociale hints, heeft haar buitengewone inzicht in dieren haar in staat gesteld de stress van miljoenen boerderijdieren te verminderen.⁴

De cognitieve revolutie heeft onze opvattingen over intelligentie veranderd. Het begon allemaal in het decennium waarin alle sociale revoluties lijken te hebben plaatsgevonden, de jaren zestig.⁵ De snelle vooruitgang in computertechnologie maakte het mogelijk dat wetenschappers anders gingen aankijken tegen de hersenen en hoe die problemen oplossen. Hersenen werden niet langer beschouwd als een vat waarin meer of minder intelligentie kan zitten, zoals een glas meer of minder wijn kan bevatten, maar meer als een computer waarin allerlei delen samenwerken. Via USB-poorten, het toetsenbord en een modem komt nieuwe informatie over de omgeving binnen, de processor helpt om al die informatie te verwerken en om te zetten in een bruikbare vorm, en belangrijke informatie kan op een harde schijf voor later gebruik worden opgeslagen. Neurowetenschappers begrepen dat veel delen van de hersenen, ongeveer zoals bij een computer, gespecialiseerd zijn in het oplossen van verschillende typen problemen.

De neurowetenschap en de computertechnologie brachten de ernstige tekortkomingen aan het licht van de opvatting dat er een eendimensionale maat bestaat voor intelligentie. Iemand met een goed waarnemingsvermogen kan een begaafd atleet of kunstenaar worden, terwijl iemand die in emotioneel opzicht minder gevoelig is kan slagen als gevechtspiloot of in een andere risicovolle baan, en mensen met een buitengewoon goed geheugen zijn misschien uitstekende artsen. Dat verschijnsel zien we ook bij geestesstoornissen. Er bestaan talloze cognitieve vaardigheden, en die zijn niet noodzakelijkerwijs onderling afhankelijk van elkaar.⁶

Een van de best onderzochte cognitieve vermogens is het geheugen. In feite denken we bij een genie meestal aan een persoon met een uitzonderlijk geheugen voor feiten en cijfers, want zo iemand haalt bij een IQ-test vaak een heel hoge score. Maar zoals er verschillende vormen van intelligentie zijn, zo zijn er ook verschillende vormen van geheugen. Er is een geheugen voor gebeurtenissen, gezichten, navigatie, dingen die kort geleden of juist lang geleden zijn gebeurd – de lijst is eindeloos. Beschik je op een van deze

vlakken over een goed geheugen, dan wil dat niet automatisch zeggen dat je andere vormen van geheugen net zo goed zijn.⁷

Zo had een vrouw, die om haar identiteit te beschermen AJ wordt genoemd, een opmerkelijk autobiografisch geheugen. Ze herinnerde zich van vrijwel alles wat er in haar leven was gebeurd wanneer en waar zich dat had afgespeeld. Onderzoekers noemden een willekeurige datum en dan kon zij met een griezelige nauwkeurigheid zeggen welke belangrijke persoonlijke en openbare gebeurtenissen er op die dag hadden plaatsgevonden en zelfs hoe laat het toen was.⁸ Maar haar geheugen was alleen zo goed als het om autobiografische gebeurtenissen ging. Ze blonk als student niet speciaal uit en had grote moeite om dingen uit haar hoofd te leren.

In een ander onderzoek ontdekten neurowetenschappers dat Londense taxichauffeurs een grotere neuronendichtheid hadden in het hersengebied dat de hippocampus wordt genoemd. De hippocampus speelt een rol bij het navigeren, en een grotere neuronendichtheid betekent meer opslagruimte en snellere verwerking. Hierdoor zijn taxichauffeurs uitzonderlijk goed in het oplossen van nieuwe ruimtelijke problemen waarvoor navigatie tussen bepaalde oriëntatiepunten nodig is.⁹

Gangbare IQ-tests meten niet datgene wat maakt dat we AJ en de taxichauffeurs geniaal noemen. Dat zit eerder in de gespecialiseerde, uitzonderlijke vorm van hun geheugen.

In de volksmond zijn allerlei definities van intelligentie in omloop. Maar de definitie die ik in mijn onderzoek heb gebruikt en die in dit boek wordt gehanteerd is heel eenvoudig. De genialiteit van honden – van alle dieren eigenlijk, met inbegrip van mensen – is gebaseerd op twee criteria:

- 1 Een mentale vaardigheid die groot is *in vergelijking met die van anderen* binnen de eigen soort of van sterk verwante soorten.
- 2 Het vermogen om spontaan een *gevolgtrekking* te maken.

Geniale dieren – niet alleen maar een hoop kouwe drukte

Noordse sterneren zijn geniaal in het navigeren. Elk jaar vliegen ze van de Noordpool naar de Zuidpool en weer terug. Daarmee legt een stern elke vijf jaar een afstand af gelijk aan die van de aarde tot de maan.¹⁰ Walvissen werken op een vernuftige manier samen om vis te vangen. Ze trekken enorme muren van luchtbellen op waarbinnen ze een school vissen gevangenhouden, wat een overvloediger maal oplevert dan wanneer ze in hun eentje zouden jagen.¹¹ Honingbijen hebben een speciale dansvorm ontwikkeld om andere bijen te vertellen waar ze met nectar gevulde bloemen kunnen vinden, en het is zonder enige twijfel geniaal als je met dansen de kost kunt verdienen.¹²

Genialiteit is altijd relatief. Sommige mensen worden beschouwd als een genie omdat ze beter zijn dan anderen in het oplossen van een bepaald soort probleem. Bij dieren zijn onderzoekers meestal meer geïnteresseerd in de mogelijkheden van een soort als geheel dan in die van een afzonderlijk dier.

Dieren kunnen weliswaar niet praten, maar we kunnen hun specifieke vorm van genialiteit toch vaststellen door hun puzzels voor te leggen. Om die puzzels op te lossen is het ook niet nodig dat dieren kunnen praten, ze hoeven alleen maar een keuze te maken. En uit hun keuzes zijn hun cognitieve vermogens af te leiden. Door dezelfde puzzel aan verschillende diersoorten voor te leggen, kunnen we de verschillende vormen van genialiteit bij dieren onderscheiden.¹³

Aangezien elke vogel een genie lijkt in navigeren als je hem vergelijkt met een regenworm, is het zinvoller om nauw verwante soorten te vergelijken. Zo kunnen we wanneer een diersoort een speciaal vermogen heeft dat zijn naaste verwant ontbeert, niet alleen hun genialiteit vaststellen, maar ons ook, wat interessanter is, afvragen waarom en waaruit die genialiteit bestaat.

De grijze notenkraaker verslaat met zijn ruimtelijk geheugen de

beste taxichauffeur met gemak. Deze vogel leeft op grote hoogten in het westen van de Verenigde Staten. 's Zomers verstopt de grijze notenkraker verspreid over zijn hele territorium zo'n honderdduizend zaden. 's Winters haalt hij alle zaden die hij negen maanden eerder heeft verborgen weer op, ook al liggen ze nu onder de sneeuw.¹⁴

Vergeleken met andere leden van de kraaienfamilie zijn grijze notenkrakers kampioen in het terugvinden van voedsel dat ze hebben verborgen.¹⁵ Een leefgebied met strenge winters heeft deze vogels geniaal gemaakt qua ruimtelijk geheugen. De grijze notenkraker overtreft zijn verwanten met dat geheugen echter niet altijd.

Californische gaaien behoren eveneens tot de kraaienfamilie en ook zij verbergen hun voedsel vaak. De solitaire notenkrakers stelen zelden van elkaar, maar Californische gaaien maken daar juist een gewoonte van. Zij houden in de gaten waar de andere vogels hun voedsel verbergen en gaan later naar die plaats terug om het in te pikken. Bij een test op het vermogen om te onthouden waar andere vogels voedsel verborgen, toonden deze gaaien zich meesters, terwijl de notenkrakers er niets van bakten.^{16,17} Concurrentie heeft de Californische gaaien tot genieën in sociaal geheugen gemaakt. (Californische gaaien stelen niet alleen, maar beschermen zich ook tegen spiedende blikken. Ze verstoppen hun voedsel bij voorkeur als ze alleen zijn en brengen het naderhand naar een andere plaats als een andere vogel heeft gezien dat ze daarmee bezig waren. Ze kiezen ook het liefst een locatie waar het een beetje donker is, om te voorkomen dat anderen zien dat ze er iets verbergen.)¹⁸

Door deze nauw verwante soorten verschillende geheugenpuzzels te geven, konden wetenschappers de unieke vorm van genialiteit van beide soorten bepalen. Door te bekijken welke problemen de vogels in de natuur ondervinden, konden de wetenschappers ook nagaan waarom ze elk een andere vorm van genialiteit hebben.

Net als bij mensen wil de genialiteit van een diersoort op één bepaald gebied niet zeggen dat die soort ook op andere gebieden uit-

blinkt. Zo is het bij bepaalde mierensoorten bijvoorbeeld indrukwekkend hoe goed ze samenwerken. Legermieren kunnen een levende brug over water vormen, zodat andere over hun rug kunnen oversteken.¹⁹ Andere mierensoorten voeren oorlog om hun werkers en koninginnen te beschermen, en sommige houden zelfs andere mieren als ‘slaaaf’ of andere insecten als ‘huisdier’.

Mieren hebben echter een ernstige beperking. Ze zijn meestal niet erg flexibel. De meeste mieren zijn geprogrammeerd om het geurspoor te volgen van mieren die voor hen lopen. In de tropen komen zogeheten ‘mierenmolens’ voor, waarbij honderdduizenden mieren in een volmaakte cirkel lopen die doet denken aan een krioelend zwart gat. Er zijn mierenmolens gezien met een doorsnede van meer dan 350 meter waarin een rondgang 2,5 uur duurde. Mierenmolens worden ook wel doodsspiralen voor mieren genoemd, want vaak lopen de mieren gedachteloos achter elkaar aan in steeds kleinere cirkels, totdat ze uitgeput zijn en sterven. Ze volgen trouwhartig de feromonen van de mieren voor hen, tot de dood erop volgt.

En daarmee komen we bij het tweede criterium voor genialiteit: het vermogen om gevolgtrekkingen te maken. Sherlock Holmes was geniaal omdat ook als de oplossing van een mysterie niet op voorhand duidelijk was, hij die altijd wist te vinden op grond van een logische redenering.

Mensen trekken voortdurend conclusies. Stelt u zich eens voor dat u met hoge snelheid een kruising nadert. Als u het stoplicht niet ziet, kunt u toch afleiden dat het op rood staat als u ziet dat de auto's uit de dwarsstraat de kruising oversteken.

De natuur is veel minder voorspelbaar dan het verkeer. Dieren komen vaak voor verrassingen te staan. Voor mieren is het volgen van een geurspoor meestal een heel betrouwbare methode. Maar als het geurspoor een cirkel wordt, missen mieren de mentale vermogens om te beseffen dat het spoor dat ze volgen nu nergens heen leidt.

Een dier dat in de natuur tegen een probleem op loopt, heeft niet altijd genoeg tijd om rustig proefondervindelijk een oplos-

sing te zoeken. Een vergissing kan de dood betekenen.²⁰ Dus moeten dieren gevolgtrekkingen kunnen maken – en snel ook. Ook al wéten ze de correcte oplossing misschien niet meteen, toch kunnen dieren zich verschillende oplossingen wel vóórstellen en daaruit een keuze maken. Dat maakt ze heel flexibel. Zo kunnen ze een nieuwe variant oplossen van een probleem dat ze al eerder zijn tegengekomen, en misschien zelfs spontaan een nieuw probleem oplossen waarmee ze nog nooit te maken hebben gehad.²¹

Yoyo, een chimpansee in het Ngamba Island Chimpanzee Sanctuary in Oeganda, had op een keer gezien dat een onderzoeker een pinda in de opening van een lange doorzichtige buis stopte. De pinda stuiterde toen hij beneden kwam. Yoyo's vingers waren te kort om de pinda te kunnen pakken en er waren geen stokken in de buurt die ze als werktuig kon gebruiken. De buis zat vast en kon niet omgedraaid worden. Yoyo liet zich echter niet uit het veld slaan en wist er iets op te vinden. Ze nam wat water uit het fontein-tje in haar mond mee en spooog dat in de buis. De pinda kwam bovendrijven en ze peuzelde hem gelukzalig op. Yoyo had beseft dat ze de pinda kon laten drijven, ook al was er geen water in zicht toen ze deze oplossing bedacht.²² In de natuur kan haar vermogen om een dergelijke gevolgtrekking te maken het verschil betekenen tussen een goede maaltijd en de hongerdood.

John Pilley, een emeritus hoogleraar psychologie, had een hond in huis genomen, een bordercollie met de naam Chaser. Chaser was acht weken oud en zoals alle bordercollies hield ze ervan om achter van alles aan te rennen. Ze was sterk visueel gericht en vond het heerlijk om geaaid en geprezen te worden. Haar energie was onuitputtelijk. Uit de literatuur was Pilley bekend met Rico, de door Juliane Kaminski bestudeerde bordercollie die minstens tweehonderd Duitse woorden kende, en hij vroeg zich af of er een grens was aan het aantal namen dat een hond kon leren. Misschien zou de herinnering aan sommige oudere objecten vervagen wanneer Chaser de namen van nieuwe objecten leerde.

Chaser leerde elke dag de naam van een of twee nieuwe speel-

tjes. Pilley, die zichzelf 'Paps' noemde, hield dan een speeltje omhoog en zei: 'Chaser, dit is... Paps gaat het verstoppen. Chaser, zoek...' Pilley gebruikte geen voedsel om Chaser te motiveren, maar beloofde haar met lovende woorden, knuffels en een spelletje wanneer ze het juiste speeltje had gevonden.

In drie jaar tijd leerde Chaser zo de namen van meer dan 800 knuffels, 116 ballen, 26 frisbees en meer dan 100 plastic objecten. Er zaten geen dubbele tussen en alle objecten verschilden in omvang, gewicht, textuur, ontwerp en materiaal. In totaal leerde Chaser de namen van meer dan duizend objecten. Ze werd elke dag getest en om er zeker van te zijn dat ze niet 'vals speelde' doordat iemand haar een aanwijzing gaf, kreeg ze elke maand een volledig blinde test waarin ze objecten in een andere kamer moest pakken, buiten het zicht van Pilley en haar trainers.

Zelfs na meer dan duizend woorden nam de snelheid waarmee Chaser nieuwe woorden leerde niet af. Nog indrukwekkender was dat ze de objecten in haar hoofd in verschillende categorieën had ondergebracht. Hoewel de objecten alle mogelijke vormen en groottes hadden, kon Chaser zonder dat ze daarin getraind was onderscheid maken tussen objecten die haar speelgoed waren en objecten die geen speelgoed waren.²³

We zullen in hoofdstuk 6 nader ingaan op deze onderzoeken en volstaan er nu mee te zeggen dat Rico en Chaser woorden op dezelfde manier leken te leren als mensenkinderen: ze leidden af dat een nieuw woord bij een nieuw speeltje hoorde. Rico en Chaser wisten dat het nieuwe woord niet kon verwijzen naar een van de spelletjes die ze kenden, omdat die al een naam hadden. Zo bleef het spelletje zonder naam over als het enig mogelijke antwoord.

Dit proces van het maken van afleidingen is essentieel voor een goed begrip van hoe honden denken. Tijdens een experiment kregen honden in een spelletje twee kommetjes te zien. Onder een ervan lag een spelletje en de honden kregen één kans om dat te vinden. Toen de onderzoeker liet zien onder welke kom geen spelletje lag, maakten sommige honden daaruit spontaan op dat het onder

de andere kom moest liggen.²⁴ Als de situatie zich ertoe leent zijn veel honden in staat om die gevolgtrekking te maken.

We gaan nu eerst op zoek naar de genialiteit van dieren door verschillende soorten met elkaar te vergelijken. Vaak hebben de uiteenlopende problemen waarmee diersoorten in de natuur te maken krijgen ervoor gezorgd dat ze een eigen vorm van genialiteit hebben ontwikkeld. Sommige dansen, andere navigeren en weer andere hebben geleerd een diplomatieke band met een andere diersoort te onderhouden. Vervolgens gaan we op zoek we naar de genialiteit van dieren door na te gaan hoe flexibel ze zijn wanneer ze een nieuw probleem moeten oplossen door een logische gevolgtrekking te maken.

Genialiteit bij honden – de doorbraak

Tot voor kort zag de wetenschap de genialiteit van honden niet echt als een serieus onderwerp. Het vermogen van honden als Chaser en Rico om nieuwe woorden te leren had al in 1928 ontdekt kunnen worden. In dat jaar beschreven C.J. Warden en L.H. Warner hun observaties van een Duitse herder, Fellow.²⁵ Fellow was een soort filmster, met als zijn meest gedenkwaardige optreden het redden van een kind van de verdrinkingsdood in de film *Chief of the Pack*.

Net als de eigenaar van Rico, die contact opnam met mijn collega Juliane Kaminski, benaderde de eigenaar van Fellow wetenschappers met het verhaal dat Fellow bijna vierhonderd woorden had geleerd, waarbij hij opmerkte dat Fellow ‘die woorden min of meer begrijpt zoals een kind dat onder dezelfde omstandigheden zou doen’. Hij had Fellow bijna vanaf diens geboorte opgevoed en praatte tegen hem zoals je tegen een kind zou praten.

Warden en Warner besloten de hond te observeren. Ze lieten de eigenaar vanuit de badkamer commando's geven aan Fellow, zodat hij Fellow niet onbedoeld extra aanwijzingen zou geven. Fellow

bleek minstens 68 commando's te kennen (waarvan sommige nuttig waren voor een hond die filmster is), zoals 'spreek', 'ga naast de dame staan' en 'wandelen een rondje door de kamer'. Andere waren indrukwekkender, zoals: 'Ga naar de andere kamer en haal mijn handschoenen.'

De wetenschappers concludeerden dat Fellows vermogens weliswaar niet in de buurt kwamen van die van een kind, maar dat er verder onderzoek nodig was om deze vorm van intelligentie bij honden te begrijpen. Helaas werd aan deze oproep pas gehoor gegeven toen Juliane Kaminski in 2004 aan haar onderzoek met Rico begon.

In de tussentijd bleven honden grotendeels buiten beeld.²⁶ Toen wetenschappers in de jaren zeventig onderzoek gingen doen naar cognitie bij dieren waren ze meer geïnteresseerd in de primaten, onze verwanten. Later richtte hun belangstelling zich ook op andere dieren, van dolfinnen tot kraaien. Honden liet men meestal buiten beschouwing omdat ze gedomesticeerd waren. Gedomesticeerde dieren werden gezien als kunstmatige producten van door mensen opgezette fokprogramma's. Men dacht dat domesticatie de intelligentie van dieren afstompte, doordat ze de vaardigheden en de intelligentie die ze nodig hadden om in het wild te overleven, waren kwijtgeraakt. Tussen 1950 en 1995 zijn er maar twee onderzoeken naar hondenintelligentie geweest en beide kwamen tot de conclusie dat honden onopmerkelijk waren.

Toen kwam 1995 en in dat jaar deed ik in de garage van mijn ouders een experiment met mijn hond, wat iets nieuws in gang zette.²⁷ Ik ontdekte dat domesticatie onze beste vrienden niet dom heeft gemaakt, maar dat onze band met honden hun juist een uitzonderlijke vorm van intelligentie heeft gegeven. Vrijwel tegelijkertijd voerde Ádám Miklósi aan de andere kant van de wereld een vergelijkbaar onderzoek uit en hij kwam onafhankelijk tot dezelfde conclusie.²⁸

Deze onderzoeken leidden ertoe dat de wetenschappelijke belangstelling voor hondenintelligentie een enorme vlucht nam.²⁹

Plotseling beseften mensen uit allerlei disciplines iets wat al die tijd recht onder hun neus was geweest: honden zijn een van de belangrijkste soorten waarnaar we onderzoek kunnen doen. Niet omdat ze vergeleken met hun wilde neven zachtaardig en zelfgenoegzaam geworden, maar omdat ze zo slim waren om uit de kou bij ons binnen te komen en lid van ons gezin te worden.

Misschien is wel het allergrootste mysterie in de biologie de oorsprong van onze onwaarschijnlijke band met honden. Al duizenden jaren is er in elke menselijke cultuur op elk continent een plaats ingeruimd voor honden, van dingo's in Australië tot basenji's in Afrika. Onze nieuwe opvatting over de genialiteit van honden geeft antwoord op een paar grote vragen over onze beste vrienden. Hoe, wanneer en waarom is deze sterke band ontstaan? En wat betekent dat voor ons denken over de oorsprong van onze eigen soort? En zeker zo belangrijk: wat betekent dat voor uw band met uw hond?

Nu is er voor het eerst goede hoop dat we een antwoord op die vragen zullen vinden. Om te begrijpen hoe die band eigenlijk tot stand is gekomen, moeten we onze reis miljoenen jaren in het verleden beginnen en gaan we terug naar een tijd lang voordat er honden bestonden, toen wolven en mensen elkaar zelfs nog niet ontmoet hadden.